

Forandring som fryder

Et reisebrev fra Mbita

Tekst: Astrid Sætrang Morvik

Foto: Per Øystein Funderud

«Vår skole er en av de beste»

Mzungu! Betegnelsen for «hvit person» blir ikke så ofte ropt etter oss denne gangen. Det er sju år siden sist jeg besøkte Kenya og Mbita ved Viktoriasjøen. Når vi spaserte langs landevegen den gangen, ble det ofte ropt «Mzungu» etter oss. Vi var hvite og et såpass sjeldent syn at barna ropte nysgjerrige etter oss. De ville ha oppmerksomhet, og vi vinket tilbake. Nå var det mest vinking når vi passerte en flokk barn eller ungdom langs den støvete veien. Kanskje er ikke hvite et like sjeldent syn lenger? Skolen Oasis of Hope er i alle fall godt kjent i byen som rommer rundt 30.000 innbyggere. Hvite mennesker har besøkt skolen regelmessig gjennom de siste ti årene.

Vi er tydelig et kjærkomment syn i byen.

«Vår skole er en av de beste», forteller lærerne med stolthet i stemmen. Flere av dem har vært med siden starten i provisoriske brakker bygget av bølgeblikk. Nå, sju år etter mitt forrige besøk, er forandringen svært stor: Et romslig murbygg i to etasjer og med to fløyer omkranser skoleplassen på den ene siden. Et kjøkkenhus med vaktmesterbolig er plassert i det andre hjørnet av plassen. Der har vaktmester Joseph plantet grønne vekster; ansatsene til en prydhage. I det andre hjørnet er det bygget latriner, for jenter til venstre og for gutter til høyre.

Midt på plassen står en gul vanntank med tappekran. Dit løper barna og vasker hendene før maten.

Og rett foran skolen er det reist flaggstenger; Ett for det kenyanske flagget og ett for det ny-designete flagget for selve skolen. Flaggene heises under en høytidelig samling mandag morgen, og tas ned fredag ettermiddag.

Skolen har tatt form. Den er blitt en fryd for øyet. Bare noen vindusruter og litt maling gjenstår, så blir den kanskje blant de fineste skolene i byen, også med tanke på bygningsmasse. Men det er innsiden som teller. Lærernes vennlighet og omsorg gjenspeiles i elevenes måte å være på. Jeg så ingen knuffing og sure miner. De store tok seg av de små.

Omsorgen forplantet seg fra rektor, Mr. Ezra, ut i lærergruppen og til kokker og vaktmester - og helt ned til de minste elevene. Men barn er barn, og elevene ved Oasis of Hope-skolen er like nysgjerrige som alle andre. De flokket seg rundt oss som var besøkende denne gangen: Berit og Per Øystein Funderud fra Heggedal, Marit og Ketil Hagen og meg fra Østenstad. Og selvsagt Anne Kristi som alle kjenner fra før. De ville ta oss i hånden og få oppmerksomhet. Plutselig var vi omringet alle sammen. Noen småjenter ville prøve solbrillene mine. Jeg ga dem fra meg under tvil. De er ikke av det billigste slaget. Brillene gikk fra hånd til hånd og barna lo glade når de prøvde dem på, men en litt eldre gutt så nok mitt bekymrede blick og stanset leken med bestemt mine. «Nå er det nok. Gi dem tilbake til damen!» Jeg sendte ham et lettet blick og takket for omtanken.

Rektor Mr. Ezra

Gleder og bekymringer

Denne gangen hadde jeg reist til Kenya med ønske om å forstå litt mer av organiseringen, for selv om jeg er begeistret for dette ildsjel-prosjektet som har vokst fra nesten ingenting til en flott og veldrevet skole, trenger jeg å forstå hvordan ansvaret er fordelt mellom oss i giverlandet og dem som mottar støtten. Jeg var også nysgjerrig på pedagogikk og læreplaner og hvordan forholdet er til de lokale skolemyndighetene. Svarene jeg fikk gleder meg – og bekymrer meg. Det som gleder, er å observere elever, lærere og undervisning: Pedagogikken ser ut til å treffe godt. Skoletrøtthet er nok et begrep som ikke ville blitt forstått på denne skolen: Her var elevene motiverte og glade for å kunne gå på skolen hver dag, for ingen skole, ingen fremtid. Det fikk vi bekreftet et steinkast fra skolen hvor mange av elevene levde under ytterst kummerlige forhold, mange uten mat og uten foreldre.

Det som bekymrer handler om det store ansvaret det er å drive en stor skole, og hvordan man skal klare å finansiere ferdigstilling og videre drift. Det er ingen tvil om at det afrikanske styret og staben er seg sitt store ansvar bevisst. Det lokale styret står som eiere av skolen og styrer gjennom daglig leder Barkey Jim Nyangia. Han er ansvarlig for å oppfylle alle lovens krav når det gjelder skolebygg, undervisning og organisering av skolen. Kenyanske myndigheter har store ambisjoner for sitt skolevesen, men gjør det ikke alltid lett for private aktører å fylle de hullene som det offentlige ikke selv makter å fylle. For styret og daglig leder er det en daglig utfordring å manøvrere i et landskap der man er prisgitt velviljen fra lokale myndigheter. Det kenyanske styret manøvrerer så godt de kan i dette landskapet og arbeider daglig for å nå sine mål uten å ty til snarveier. Oppfyller man ikke kravene, kan daglig leder selv havne i fengsel – eller skolen kan stenges ned. Dette er ikke tomme trusler, dessverre. Skolen er tidligere blitt stengt ned fordi bygningsmassen ikke var god nok. Derav det nye bygget.

Nye utfordringer

Men kravene fra skolemyndighetene tar ikke slutt med det: Nå er beskjeden at alle klasser må fylles til randen, det vil si 40 elever på hvert trinn. I tillegg må skolen bygges ut med ungdomsskole. Det betyr tre ekstra klassetrinn, til sammen 12 trinn fra barnehage til 9. trinn. Når barna går ut av 9. trinn og tar sin eksamen, kan de gå videre til *high school*.

Å fylle opp skolen med over 400 elever, sprenger de økonomiske rammene man til nå har forholdt seg til. Det må ansettes flere lærere og man må sørge for mat til mange flere enn i dag. Å bygge privat skole i Kenya er med andre ord et halsbrekkende prosjekt, men nå står skolen der og gir håp og fremtid til flere hundre barn hver dag. I tillegg har en stor stab sitt levebrød ved denne skolen. *Hva skal vi gjøre?* På styremøtet med det kenyanske styret ble myndighetenes krav tydeliggjort, og styret hadde bare ett råd å gi til oss nordmenn: Her hjelper bare bønn - og arbeid for å skaffe mer penger.

Tross «humper i veien», sitter vi igjen med en følelse av å ha blitt beriket av mennesker som møter livets utfordringer med tålmodighet og tro til den gode Gud som de takker flere ganger om dagen for livets gave, for mat på bordet og for beskyttelse «up to this point». Vi er fulle av beundring over hvordan man makter å drive en skole på en så god måte for så små midler, og vi er rørt over å se små og store barn som hver dag kan løpe stolte til en skole som gir dem mat i magen og skolegang.

Vel hjemme i vårt eget, trygge land, er det lett å lukke døra til sterke opplevelser når de blir litt for overveldende, men nå må vi gjøre *vår* del: Skolen skal males, en vanntank skal bygges og ikke minst: Nye, faste givere må rekrutteres under mottoet «Ingen kan hjelpe alle, men alle kan hjelpe noen.» Vi kan ikke svikte nå.

Hilsen Astrid Sætrang Morvik, sokneprest i Østenstad.